

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Under construction – 40 jaar NVRG

Under construction – 40 jaar NVRG
 Congres georganiseerd door de NVRG
 [Utrecht, 24 en 25 maart 2023]

Jeroen Wierstra & Indra Bimmel

In het prachtige Beatrix Theater in Utrecht vindt het tweedaagse lustrumcongres van de NVRG plaats. Dit moderne theater met geweldige akoestiek, biedt door het jaar heen ruimte aan een breed scala aan evenementen, van musicals en theaterproducties tot concerten en conferenties. De NVRG pakt uit.

Onmiddellijk na het doven van de zaal-lichten klinken er atmosferische, lichtelijk onheilspellende en dreigende klanken in de zaal. Even wanen we ons in een donker sprookjesbos. Op het podium staan twee vrouwen in witte doktersjassen met in hun midden een gebarentolk roerloos te wachten achter een kathedr. Dagvoorzitter Erik van der Elst, als systeemtherapeut verbonden aan het Lorentzhuys te Haarlem, loopt langzaam naar voren, zich een weg banend door de rijen mensen. Na zijn welkomstwoord deelt hij mede dat er op het allerlaatste moment een persconferentie is ingelast. Met een overduidelijke hint naar persconferenties zoals we die allemaal kennen uit de tijd van covid-19, neemt het Outbreak Management Team, bestaande uit Marianne de Planque, Claudia de Vries en Irma Sluis, ons mee in een betoog over de veranderingen binnen het zorglandschap. Ze spreken hun zorg uit over de medicalisering en individualisering in de ggz. Ze waarschuwen voor een virus dat rondwaart in de zorg, met wantrouwen en controlebehoefte als symptomen. Er is een tendens om complexiteit te willen beheersen, juist waar een meer systemische ziens- en handelwijze geëigend is. Niet voor niets dat de titel van dit jubileumcongres *Under construction*

luit. Waakzaamheid is geboden én er is werk aan de winkel.

In twee dagen worden we verrijkt door verschillende sprekers, masterclasses en workshopgevers uit binnen- en buitenland. Sabine Vermeire, orthopedagoog en systeemtheoretisch psychotherapeut, verbonden aan de Interactie-Academie in Antwerpen, neemt ons mee in haar vertoog over het samen weven van meer coherente levensverhalen na traumatische ervaringen. Ze ontwikkelt met cliënten netwerken van veerkracht, om zich te kunnen verhouden tot zorgen en moeilijkheden. Ontroerend is een fragment over een jongeman die lang bij haar in behandeling is geweest en nu zelf jeugdwerker is. Zijn thema: op zoek naar antwoord op de vraag: wat is een thuis, hoe maak je een thuis?

Teun Toebes, vierentwintig jaar en zorgvernieuwer, initiatiefnemer en ambassadeur van de Stichting sTeun en toeverlaat, bouwt er in zijn keynote moeiteloos op voort. Hoe maak je van een instituut een thuis? Toebes voert een warm pleidooi de mens weer te zien. Op eenentwintigjarige leeftijd maakte hij de gedurfde keuze om op de gesloten afdeling van een verpleeghuis te gaan wonen. Hierdoor weet hij ons van binnenuit, uiterst treffend en op humoristische wijze, te confronteren met de pijnlijke systemen die in de zorg en samenleving heersen. Zorg die risico's te zeer vermijdt, zet een betekenisvol leven onder druk.

Een bijdrage via Zoom van Scott Miller (Verenigde Staten), psycholoog, onderzoeker en oprichter van het International Center for Clinical Excellence, gaat over de therapeutische effectiviteit en hoe die vergroot kan worden. Diverse onderzoeksgegevens passeren de revue. De conclusie is dat doelbewust oefenen, empathie en toewijding essentiële ingrediënten zijn en dat *feedback informed therapy* werkt.

Ook Karl Tomm (Canada), als hoogleraar psychiatrie verbonden aan de universiteit van Calgary en tevens directeur van het Calgary Family Therapy Centre, verschijnt op het beeldscherm. Hij doet samen met collega's onderzoek naar de context van menselijk gedrag, gedachten, gevoelens en ervaringen. Tomm heeft een systeemisch onderzoeksmodel ontwikkeld dat verschillende interactiepatronen in kaart brengt. De afkortingen in zijn vertoog doen ons duizelen, maar wat hij vertelt is interessant. Het onderscheiden van verschillende patronen biedt de systeemtherapeut een gids naar een scala aan interventies.

De eerste spreker op de tweede dag is Ellen Reijmers. Reijmers, als directeur, klinisch psycholoog en systeemtheoretisch psychotherapeut verbonden aan de Interactie-Academie in Antwerpen, laat in haar keynote een paar grondleggers van de systeemtherapie, te weten Paul Watzlawick, Salvador Minuchin, Tom Andersen en Michael White uit hun graf verrijzen. Allen vanuit hun eigen zienswijze wisselen ze uit over het begrip invloed. Of de heren het eens worden over het belang van invloed valt te betwijfelen. Tussenmenselijke uitwisselingen en beïnvloedingen, zo stelt Reijmers, zijn typisch iets waar alle systeemtherapeuten en systeemisch werkers sensitief voor zijn. Zoveel mensen, zoveel perspectieven, zoveel betekenisgevingen.

Na Reijmers is het woord aan Iva Bicanic, onderzoeker, emdr-therapeut, hoofd van het Landelijk Psychotraumacentrum van het UMC Utrecht en directeur-bestuurder van het Landelijk Centrum Seksueel Geweld. Zij neemt ons mee in haar werk rondom seksueel misbruik dat heeft plaatsgevonden tussen broers en zussen. Ze werkt met gehele gezinnen. Indruk maakt de brief van een veertienjarig meisje aan haar ouders, waarin ze het misbruik door haar broer onthult. Bicanic bena-

drukt dat de gevoelens van de beide kinderen validatie verdienen, evenals de gevoelens van de ouders. Ouders vormen een belangrijke sleutel voor verwerking.

In de middag van dag 2 volgen, net als bij de viering van het vijfendertigjarig bestaan, drie life-sessies op het podium van de grote zaal. Deze keer valt de beurt aan Bruno Hillewaere, als psychotherapeut en systeemtherapeut verbonden aan Euthopia in Breda, Karin Wagenaar, als relatie-therapeut, psychotherapeut en gz-psycholoog werkzaam in haar eigen praktijk en onder andere verbonden aan EFT Nederland, en Erik van der Elst. Ga er maar aan staan, voor een zaal met mensen, met acteurs in de rol van cliënten, iets tonen van wat je in de dagelijkse praktijk ook niet zomaar uit je mouw schudt. Dat niet alles op het podium lukt wat je vooraf hoopt, is niet verwonderlijk en doet onze waardering voor de moed en kwetsbaarheid van de therapeuten op het podium alleen maar toenemen.

Ons werk is altijd *under construction*. Het blijft steeds zoeken naar mogelijkheden: samen met mensen oncomfortabel durven zijn, ongemak kunnen verdragen, hoop houden en op creatieve wijze risico's durven nemen, niet wetende wat de uitkomst is. Het doet ons denken aan wat Nora Bateson (2022) schreef over de verandering in de wereld en wat ervoor nodig is om daar met elkaar goed zorg voor te dragen. Ze schrijft: 'Complexiteit van levende systemen wordt gekenmerkt door een multi-contextuele, voortdurend reagerende verandering. Dit leidt tot voortzetting van sommige patronen en beëindiging van andere. Terwijl verandering voorspelbaar constant is, is zij onvoorspelbaar van richting en treedt zij vaak op in tweede en n-de orde van systemische relationaliteit. (...) De vraag is: wat maakt een levend systeem klaar om te veranderen? Hoewel lineair

Under construction – 40 jaar NVRG

beheer of controle van de richting van de verandering wenselijk kan lijken, zorgt aandacht voor de manier waarop, dat het systeem ontvankelijk wordt voor kansen en uitkomsten die men van tevoren niet voor mogelijk had gehouden' (Bateson, 2022, p. 990).

Terugkijkend op dit congres rijst bij ons de vraag: hoe zorgen we goed voor de veranderingen waar we met elkaar en als vereniging voor staan? Hoe doen we dat met behoud van de meerstemmigheid en het verschil? Hoe voeren we de dialoog waarbij we elkaar nieuwsgierige vragen blijven stellen? Want net als de systeemtherapeuten die Ellen Reijmers aanhaalde, zullen er verschillende gedachten zijn over wat past binnen de kaders van het systemisch denken, handelen en onderzoeken. Hoe is het mogelijk dat de Nederlandse Zorg Autoriteit het verzoek van de NVRG om systeemtherapie te erkennen als declarerend beroep in het zorgprestatie model niet gehonoreerd heeft? We kunnen er met de pet niet bij maar willen graag, met *reasonable hope*, zoals Kaethe Weingarten

Gezinstherapeut zijn

Studiedag georganiseerd door UPC KU Leuven
[Kortenber, 5 mei 2023]

Wilco Kroon

'Wat ik meeneem uit jouw boek is dat kwaliteit in ons werk zit in verbondenheid, niet zozeer in briljante interpretaties of geweldige interventies. Deze verbondenheid is vandaag voelbaar en zit vaak in kleine gebaren.' Elske Vrieze, kersvers diensthoofd van het UPC KU Leuven, opent deze studiedag naar aanleiding van het verschijnen van het boek *Gezinstherapeut*

(2010) dat zo mooi omschrijft, blijven geloven dat er ooit een breed gedragen erkenning komt voor ons prachtige ambacht.

Jeroen Wierstra werkt bij het Lorentzhuys, centrum voor systeemtherapie, opleiding en consultatie als systeemtherapeut, opleider en supervisor. E-mail: j.wierstra@lorentzhuys.nl.

Indra Bimmel is werkzaam als systeemtherapeut bij STEVIG in Nijmegen en is als supervisor en opleider voor de NVRG werkzaam in eigen praktijk en bij RINO Amsterdam. Ze is tevens consulent bij het Centrum voor Consultatie en Expertise (CCE). E-mail: indra@indrasysteemtherapie.nl.

Literatuur

Bateson, N. (2022). An essay on ready-ing – Tending the prelude to change. *Systems Research and Behavioral Science*, 39(5), 990-1004.
Weingarten, K. (2010). Reasonable hope – construct, clinical applications, and supports. *Family Process*, 49(1), 5-25.

zijn van Peter Rober (2023), als hoogleraar en systeemtheoretisch psychotherapeut verbonden aan de KU Leuven en haar UPC. De congreszaal is gevuld met zo'n honderdvijftig aanwezigen en de sfeer is zoals op veel systemische congressen aangenaam: collega's ontmoeten elkaar, vriendschappelijke banden worden aangehaald en het programma wordt ongedwongen en persoonlijk gepresenteerd door dagvoorzitter Rober.

Hij opent de studiedag door vanuit recent onderzoek te onderbouwen wat het belang is van de behandelrelatie en de persoon van de therapeut voor effectieve psychotherapeutische behandeling. Aandacht voor de persoon van de therapeut is